



Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

JULIANE KOKOTT

17 päivänä syyskuuta 2020¹

Asia C-488/19

Minister for Justice and Equality

vastaan

JR

(ETA:seen kuuluvan kolmannen valtion antama tuomio)

(Ennakkoratkaisupyyntö – High Court (ylempi piirituomioistuin, Irlanti))

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Puitepäätös 2002/584/YOS – Eurooppalainen pidätysmääräys – Soveltamisala – Kolmannen valtion tuomioistuimen antama tuomio – Tuomion tunnustaminen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa – Tuomion täytäntöönpano pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa – Vastavuoroinen tunnustaminen – Keskinäinen luottamus – 4 artiklan 7 alakohdan b alakohta – Kieltäytyminen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta – Rikokset, jotka on tehty pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella

I Johdanto

1. Puitepäätöksen 2002/584/YOS² nojalla jäsenvaltioiden oikeusviranomaiset voivat antaa eurooppalaisia pidätysmääräyksiä vapausrangaistusten täytäntöönpanoa varten. Voidaanko tällaista pidätysmääräystä kuitenkin antaa sellaisen kolmannessa valtiossa annetun tuomion täytäntöönpanoa varten, joka on tunnustettu pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa kansainvälisen sopimuksen nojalla?

2. Se, että tuomio on annettu kolmannessa valtiossa, tuo lisäksi esiin kysymyksen erästä sellaisesta perusteesta kieltäytyä pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, jota unionin tuomioistuin ei ole vielä käsitellyt. Puitepäätöksen 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdan mukaan pidätysmääräyksen vastaanottanut valtio voi nimittäin kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, kun rikos on tehty pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella, eikä pidätysmääräyksen vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ole mahdollista nostaa syytettä samoista rikoksista, jos ne on tehty pidätysmääräyksen vastaanottaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella. Käsiteltävässä asiassa on niin, että vaikka rikos

¹ Alkuperäinen kieli: saksa.

² Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24).

tehtiin kolmannessa valtiossa, valmistelevia toimia tehtiin pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa. Näin ollen on ratkaistava, mikä merkitys tällä seikalla on mainitun kieltäytymisperusteen soveltamisen kannalta.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Kansainvälinen oikeus

1. Liettuan ja Norjan välinen sopimus rikosasioissa annettujen ratkaisujen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta

3. Liettuan tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välillä on 5.4.2011 alkaen ollut sopimus sellaisen rikosasioissa annettujen ratkaisujen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, joilla määrätään vapaudenmenetyksen käsittävistä rangaistuksesta tai toimenpiteestä. Sopimuksessa määrätään tuomion antaneen valtion tuomioiden tunnustamisesta (7 artikla) ja perusteista, joilla täytäntöönpanosta vastaava valtio voi jättää tuomion tunnustamatta (8 artikla).

2. Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välinen luovutusmenettelyä koskeva sopimus

4. Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välinen Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä luovutusmenettelyä koskeva sopimus³ tuli voimaan 1.11.2019.⁴

5. Sopimuksen johdanto-osassa todetaan seuraavaa:

” –

ilmaisevat keskinäisen luottamuksensa oikeusjärjestelmiensä rakenteeseen ja toimintaan sekä kaikkien sopimuspuolten kykyyn taata oikeudenmukainen oikeudenkäynti,

– –”

6. Sopimuksen 1 artiklan 3 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Tämä sopimus ei vaikuta veloitteeseen kunnioittaa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita eikä veloitteeseen noudattaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuja periaatteita, kun kyse on jäsenvaltion oikeusviranomaisen täytäntöönpanotoimesta.”

7. Muuten luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen määräykset vastaavat pitkälti puitepäätöksessä 2002/584 säädettyä.

³ EUVL 2006, L 292, s. 2; sopimus hyväksyttiin unionin puolesta 27.11.2014 annetun neuvoston päätöksen 2014/835/EU (EUVL 2014, L 343, s. 1) 1 artiklalla.

⁴ Ilmoitus Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen voimaantulosta (EUVL 2019, L 230, s. 1).

B Unionin oikeus

8. Puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tässä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.”

9. Puitepäätöksen 2002/584 1 artiklassa määritellään eurooppalainen pidätysmääräys ja velvoitetaan panemaan se täytäntöön seuraavasti:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäätös ei vaikuta veloitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

10. Puitepäätöksen 2002/584 2 artiklassa määritellään eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisala seuraavasti:

”1. Eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa sellaisista teoista, joista määräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta, tai jos rangaistustuomio tai turvaamistoimenpidettä koskeva päätös on annettu, sellaisista seuraamuksista, joiden kesto on vähintään neljä kuukautta.

2. Seuraavista rikoksista, sellaisina kuin ne määritellään pidätysmääräyksen antavan jäsenvaltion lainsäädännössä, jos niistä pidätysmääräyksen antavassa jäsenvaltiossa voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta, luovutetaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella tämän puitepäätöksen edellytysten mukaisesti ja teon kaksoisrangaistavuutta tutkimatta:

– – –

– huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitton kauppa,

– – –

3. – –

4. Muiden kuin 2 kohtaan sisältyvien rikosten osalta luovuttamisen edellytykseksi voidaan asettaa se, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevat teot ovat täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikoksia niiden rikostunnusmerkistöstä tai luokittelusta riippumatta.”

11. Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan nojalla tietyissä tapauksissa voidaan kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön:

”Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön:

1) jos jossakin 2 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista tapauksista eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena oleva teko ei ole rikos täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan; – –

7) kun eurooppalainen pidätysmääräys koskee rikoksia, jotka:

a) on tehty täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan kokonaan tai osittain täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueella tai sen alueeseen rinnastettavassa paikassa;

tai

b) on tehty pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella, eikä täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ole mahdollista nostaa syytettä samoista rikoksista, jos ne on tehty täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueen ulkopuolella.”

12. Puitepäätöksen 2002/584 8 artiklassa säädetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisällöstä seuraavaa:

”1. Eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä on liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti esitettyinä seuraavat tiedot:

c) ilmoitus siitä, onko olemassa täytäntöönpanokelpoinen tuomio, pidätysmääräys tai muu vastaava täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös, joka kuuluu 1 ja 2 artiklan soveltamisalaan;

– –”

C Irlannin oikeus

13. Irlanti pani puitepäätöksen 2002/584 täytäntöön eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä vuonna 2003 annetulla lailla (European Arrest Warrant Act 2003). Kyseisen lain 5 §:ssä säädetään siitä, milloin on katsottava, että rikos on rangaistava Irlannissa, seuraavaa:

”Tätä lakia sovellettaessa eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä yksilöityä rikosta on pidettävä rikoksena [Irlannin] lain mukaan, jos kyseinen rikokseksi luokiteltu teko tai laiminlyönti olisi rikos [Irlannin] lain mukaan siinä tapauksessa, että se olisi tehty [Irlannissa] eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamispäivänä.”

14. Irlanti pani puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdan täytäntöön eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä vuonna 2003 annetun lain 44 §:ssä, jossa säädetään seuraavaa:

”Henkilöä ei saa luovuttaa tämän lain nojalla, jos kyseistä henkilöä koskevassa eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä tarkoitettu rikos on tehty tai se väitetään tehdyn muussa paikassa kuin pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa ja jos kyseinen teko tai laiminlyönti ei ole sen vuoksi, että se on tehty muussa paikassa kuin [Irlannissa], [Irlannin] lain mukaan rikos.”

15. Irlannin huumausaineiden väärinkäytöstä vuonna 1977 annetun lain (Misuse of Drugs Act 1977)⁵ 15 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Henkilö, jolla on laillisesti tai laittomasti hallussaan valvottua huumausainetta myyntitarkoituksessa tai muuten sen luovuttamiseksi toiselle tämän lain 5 §:ssä säädetyn vastaisesti, syyllistyy rikokseen.”

III Tosiseikat ja ennakkoratkaisupyyntö

16. JR on Liettuan kansalainen. Tammikuussa 2014 hän sopi Liettuassa kolmannen henkilön kanssa siitä, että hän kuljettaisi huumausaineita Norjaan 570 euron suuruista maksua vastaan. Hän kuljetti huumeet Liettuan ulkopuolelle ja ylitti tässä yhteydessä useita kansainvälisiä rajoja, kunnes hän lopulta saapui Ruotsista Norjaan. JR saatiin 19.1.2014 kiinni Norjassa noin viiden kilometrin päässä rajasta mukanaan noin 4,6 kiloa metamfetamiinia.

17. Heggen og Frøland tingrett (Norjan Heggenin ja Frølandin alioikeus) tuomitsi JR:n (jäljempänä tuomittu) 28.11.2014 ”erittäin suuren huumausaine-erän laittomasta toimittamisesta” Norjan rikoslain 162 §:n nojalla neljän vuoden ja kuuden kuukauden pituiseen vankeusrangaistukseen. Tuomitun valitus hylättiin.

18. Jurbarko rajono apylinkės teismas (Jurbarkasin alioikeus, Liettua) tunnusti Norjassa annetun tuomion 18.6.2015 rikosasioissa annettujen ratkaisujen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta Norjan ja Liettuan välillä tehdyn sopimuksen perusteella, joten Liettuan lainsäädännön mukaan tuomio on täytäntöönpanokelpoinen. Tuomitun tästä ratkaisusta tekemä valitus hylättiin.

19. Norja luovutti tuomitun Liettuaan 7.4.2016.

20. Kaišiadorių rajono apylinkės teismas (Kaišiadorysin alioikeus, Liettua) määräsi 15.11.2016, että tuomittu oli vapautettava vankilasta ehdonalaiseen vapauteen. Koska tuomittu rikkoi ehdonalaisen vapauden ehtoja, Marijampolės apylinkės teismo Jurbarko rūmai (Marijampolen alioikeuden Jurbarkasin istuntopaikka, Liettua) määräsi hänet kuitenkin 5.2.2018 suorittamaan jäljellä olevan osan rangaistuksestaan, eli vuoden, seitsemän kuukautta ja 24 päivää, vankeudessa.

21. Koska tuomittu oli tällä välin paennut ulkomaille, Liettuan viranomaiset antoivat 24.5.2018 eurooppalaisen pidätysmääräyksen sellaisen vapausrangaistuksen täytäntöön panemiseksi, joka perustui yksin teoin tehtyyn rikokseen, joka koskee huumausaineiden tai psykotrooppisten aineiden erittäin suuren määrän laitonta säilytystä, kuljetusta, luovutusta, myyntiä tai muuta jakelua.

⁵ Sellaisena kuin se on muutettuna.

22. Tuomittu otettiin säilöön Irlannissa 21.1.2019. Irlannissa hän suoritti ensin lokakuuhun 2019 asti Irlannissa tuomittua vankeusrangaistusta toisesta rikoksesta.

23. High Courtin (ylempi piirituomioistuin, Irlanti) on päätettävä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta ja se on siten esittänyt 26.6.2019 unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Voidaanko puitepäätöstä [2002/584] soveltaa tilanteessa, jossa etsitty henkilö oli tuomittu ja määrätty rangaistukseen kolmannessa valtiossa mutta kyseisen kolmannen valtion ja pidätysmääräyksen antaneen valtion kahdenvälisen sopimuksen perusteella kyseinen kolmannessa valtiossa annettu tuomio tunnustettiin pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa ja pantiin täytäntöön pidätysmääräyksen antaneen valtion lakien mukaisesti?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi ja jos täytäntöönpanojäsenvaltio on kansallisessa lainsäädännössään saattanut voimaan puitepäätöksen [2002/584] 4 artiklan 1 alakohdan ja 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdan mukaiset eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet, miten täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on arvioitava rikosta, joka on todettu tehdyn kolmannessa valtiossa mutta johon liittyvät olosuhteet osoittavat, että rikokseen liittyy valmistelevia toimia, jotka tehtiin pidätysmääräyksen antavassa valtiossa?”

24. Unionin tuomioistuin hylkäsi High Courtin pyynnön siitä, että näihin kysymyksiin vastattaisiin kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä, koska kiireellisyydedellytys ei täyttynyt.

25. Kirjallisia huomautuksia ennakkoratkaisukysymyksistä ovat esittäneet tuomittu, Irlanti ja Euroopan komissio.

IV Asian tarkastelu

A Puitepäätöksen 2002/584 soveltamisala (ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys)

26. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, voidaanko eurooppalainen pidätysmääräys antaa kolmannen valtion tuomioistuimen määräämän ja pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tunnustaman vankeusrangaistuksen täytäntöön panemiseksi.

27. Puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 1 kohdan mukaan eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

28. Käsiteltävässä asiassa pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio haluaa panna täytäntöön vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen. Kyseisen rangaistuksen on kuitenkin määrännyt kolmas valtio eikä itse pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio, joka myöhemmin on tunnustanut rangaistusta koskevan tuomion. Käsiteltävässä asiassa on siis ratkaistava, voidaanko

eurooppalainen pidätysmääräys pätevästi antaa kolmannen valtion antaman tuomion tai sellaisen päätöksen perusteella, jolla kyseinen tuomio on tunnustettu pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa.

29. Kolmansien valtioiden määräämät vapausrangaistukset eivät lähtökohtaisesti ole pantavissa täytäntöön eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella (jäljempänä 1 jakso). Toisin on, kun eurooppalaisen pidätysmääräyksen antava jäsenvaltio tunnustaa vapausrangaistuksen (jäljempänä 2 jakso). Tällöin täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio tutkii, onko eurooppalainen pidätysmääräys pätevä (jäljempänä 3 jakso).

1. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta ei sovelleta suhteessa kolmansiin valtioihin –

30. Puitepäätöstä 2002/584 sovelletaan vain jäsenvaltioihin eikä kolmansiin valtioihin.⁶ Kolmannen valtion määräämää vapausrangaistusta ei näin ollen lähtökohtaisesti voida sellaisenaan panna täytäntöön eurooppalaisella pidätysmääräyksellä.

31. Puitepäätöksen 2002/584 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan valtio voi antaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen vain, jos on olemassa täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös.⁷ Tällaisia täytäntöönpanokelpoisia oikeudellisia päätöksiä antavat jäsenvaltioiden viranomaiset.⁸

32. Jäsenvaltioiden välillä sovelletaan keskinäisen luottamuksen periaatteeseen perustuvaa vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, ja puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen ja 1 artiklan 2 kohdan mukaan eurooppalainen pidätysmääräys on kyseisen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen konkreettinen sovellus.⁹

33. Keskinäisen luottamuksen periaate edellyttää sitä, että kukin jäsenvaltio katsoo – jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista –, että kaikki muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja aivan erityisesti unionin oikeudessa tunnustettuja perusoikeuksia.¹⁰

34. Näitä periaatteita ei kuitenkaan voida suoralta kädeltä soveltaa myös kolmansiin valtioihin. Kun tällaista keskinäistä luottamusta ei ole, ei voida olettaa, että kolmas valtio on kunnioittanut etsityn henkilön perusoikeuksia. Puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdan mukaan perusoikeuksia on kuitenkin kunnioitettava. Sillä, että kolmas valtio on tehnyt kansainvälisiä sopimuksia, joissa lähtökohtaisesti edellytetään, että perusoikeuksia kunnioitetaan, ei välttämättä voida paikata tätä puutetta.¹¹

35. Norjan tuomioistuimen antama tuomio ei siten ole voinut sellaisenaan olla eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena.

⁶ Tuomio 2.4.2020, Venäjän federaatio (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 42 kohta).

⁷ Tuomio 1.6.2016, Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385, 43 ja 44 kohta sekä 49–57 kohta) ja tuomio 10.11.2016, Özçelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, 27 kohta).

⁸ Tuomio 10.11.2016, Özçelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, 33 kohta).

⁹ Tuomio 27.5.2019, OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 43 ja 44 kohta) ja tuomio 27.5.2019, PF (Liettuan syyttäjäviranomainen) (C-509/18, EU:C:2019:457, 22 ja 23 kohta).

¹⁰ Tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 36 kohta); tuomio 27.5.2019, OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 43 kohta); tuomio 27.5.2019, PF (Liettuan syyttäjäviranomainen) (C-509/18, EU:C:2019:457, 22 kohta) ja tuomio 15.10.2019, Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, 46 kohta).

¹¹ Ks. tuomio 6.9.2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, 55–57 kohta) ja tuomio 2.4.2020, Venäjän federaatio (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 65 kohta).

2. – vaan pelkästään unionin alueella –

36. Käsiteltävässä asiassa Liettua on kuitenkin tunnustanut Norjan tuomioistuimen antaman tuomion ja sen määräämän rangaistuksen.

37. Jos unionin ja kolmannen valtion välillä ei ole tehty tätä koskevaa kansainvälistä sopimusta, määräykset rikoksenteikijän luovuttamisesta mainittujen kahden valtion välisessä suhteessa kuuluvat jäsenvaltion toimivaltaan. Jäsenvaltioiden on kuitenkin luovutuksia koskevaa toimivaltaansa käyttäessään noudatettava unionin oikeutta.¹²

38. Koska unionin sekä Islannin ja Norjan välinen sopimus ei ollut vielä tullut voimaan, kun tuomittu luovutettiin Norjasta Liettuaan, Liettua voi soveltaa Norjan kanssa tekemäänsä sopimusta rajoituksetta.

39. Siten on ratkaistava, edellyttääkö eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen, että täytäntöön pantava vapausrangaistus on määrätty jäsenvaltiossa, vai voiko pidätysmääräyksen antava jäsenvaltio ”legalisoida” kolmannen valtion määräämän vapausrangaistuksen tunnustamalla tuomion, jossa rangaistuksesta on määrätty.

40. Tällaista tilannetta ei ilmeisesti otettu huomioon, kun puitepäätöstä 2002/584 valmisteltiin. Eurooppalaista pidätysmääräystä voidaan kuitenkin soveltaa käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jos puitepäätöksen mukaiset edellytykset täyttyvät. Siinä ei nimittäin nimenomaisesti suljeta pois tätä mahdollisuutta.

41. Lähtökohtana on jo mainittu puitepäätöksen 2002/584 8 artiklan 1 kohdan c alakohta. Siinä säädetään, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen on perustuttava pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion muuhun oikeudelliseen päätökseen.¹³ Tällaisia päätöksiä ovat täytäntöönpanokelpoinen tuomio, pidätysmääräys tai muu vastaava täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös, joka kuuluu kyseisen puitepäätöksen 1 ja 2 artiklan soveltamisalaan.

42. Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee tältä osin, että Jurbarko rajono apylinkės teismas tunnusti 18.6.2015 antamallaan ratkaisulla 28.11.2014 Norjassa annetun tuomion, joten Liettuan lainsäädännön mukaan kyseinen tuomio voitiin panna täytäntöön. Täytäntöönpanon alustavan lykkäämisen jälkeen Marijampolės apylinkės teismo Jurbarko rūmai määräsi 5.2.2018 tuomitun suorittamaan jäljellä olevan rangaistuksensa vankeudessa. Asiassa on siis olemassa täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös.

43. Ei ole ilmeistä, miten on ratkaistava, onko päätöksellä vastaava oikeusvaikutus puitepäätöksen 2002/584 1 ja 2 artiklan nojalla [saksankielisessä versiossa ilmaus ”mit gleicher Rechtswirkung nach den Artikeln 1 und 2”]. Kuitenkin erityisesti puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan englannin- ja ranskankielisistä versioista ilmenee, että ratkaistava kysymys on, kuuluuko päätös puitepäätöksen 1 ja 2 artiklan soveltamisalaan.¹⁴ Tämä vastaa kyseisen

¹² Tuomio 13.11.2018, Raugėvicius (C-247/17, EU:C:2018:898, 45 kohta) ja tuomio 2.4.2020, Venäjän federaatio (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 48 kohta).

¹³ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 31 kohta.

¹⁴ “Any other enforceable judicial decision having the same effect, coming within the scope of Articles 1 and 2” tai ”toute autre décision judiciaire exécutoire ayant la même force entrant dans le champ d’application des articles 1^{er} et 2^e”.

8 artiklan 1 kohdan c alakohdan tarkoitusta. Kyseisessä 8 artiklassa edellytetyistä tiedoista on ainoastaan ilmevä, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisedellytykset täyttyvät.¹⁵ Kyseisistä edellytyksistä säädetään erityisesti puitepäätöksen 1 ja 2 artiklassa.

44. Puitepäätöksen 2002/584 1 ja 2 artiklan soveltamisala ei puolestaan määräydy jäsenvaltiossa annettujen oikeudellisten päätösten luettelon perusteella vaan kyseisen päätöksen tarkoituksen ja kohteen perusteella.

45. Puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 1 kohdan mukaan eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tosin tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut, mutta tämä määritelmä ei viittaa siihen päätökseen, joka eurooppalaisella pidätysmääräyksellä pannaan täytäntöön. Nyt käsiteltävänä olevan asian kannalta on niin, että viimeksi mainitusta päätöksestä puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdassa säädetään vain, että pidätysmääräyksen tarkoituksena on oltava vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpano. Ainakaan kyseisen säännöksen sanamuodon mukaan siinä ei edellytetä, että kyseinen rangaistus olisi määrätty jäsenvaltiossa. Kolmannessa valtiossa annetun tuomion tunnustamisella on siten sama funktio kuin tuomiolla, koska tunnustamispäätöksellä edellytetään kyseisen tuomion täytäntöönpanoa tuomion tunnustavassa jäsenvaltiossa.

46. Puitepäätöksen 2002/584 2 artiklan 1 kohdan mukaan eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa, jos on tuomittu vähintään neljäksi kuukaudeksi vankeuteen. Tässäkään säännöksessä ei edellytetä, että tuomio olisi annettu jossakin jäsenvaltiossa. Kolmannen valtion antaman tuomion tunnustaminen kuuluu pikemminkin kyseisen säännöksen soveltamisalaan, jos tuomiossa on määrätty riittävän pitkäkestoinen vapausrangaistus.

47. Edellä esitetyn perusteella katson, että puitepäätöstä 2002/584 voidaan siten soveltaa tilanteessa, jossa etsitty henkilö on tuomittu ja määrätty rangaistukseen kolmannessa valtiossa mutta kolmannessa valtiossa annettu tuomio on tunnustettu pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa kyseisen kolmannen valtion kanssa tehdyn kansainvälisen sopimuksen perusteella ja pannaan täytäntöön pidätysmääräyksen antaneen valtion lakien mukaisesti.

3. – eikä se merkitse sokeaa luottamusta

48. Vaikka puitepäätöstä voidaan soveltaa asiassa, on vielä ratkaistava, missä määrin vankeusrangaistuksen tunnustaminen pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen jäsenvaltiossa sitoo täytäntöönpanosta vastaavaa oikeusviranomaista.

49. Jotta tuomion vastavuoroinen tunnustaminen muissa jäsenvaltioissa on oikeutettua, on huolehdittava menettelyllisten oikeuksien ja perusoikeuksien suojasta.¹⁶ Näin ollen puitepäätöstä 2002/584 on tulkittava siten, että varmistetaan asianomaisten henkilöiden perusoikeuksien kunnioittamisesta kuitenkin kyseenalaistamatta sellaisen jäsenvaltioiden oikeudellisen yhteistyön järjestelmän tehokkuutta, jonka olennainen osatekijä on eurooppalainen pidätysmääräys, sellaisena kuin unionin lainsäätäjä on siitä säätänyt.¹⁷

¹⁵ Tuomio 23.1.2018, Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27, 59 kohta).

¹⁶ Ks. yksityiskohtaisemmin tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 35 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja tuomio 15.10.2019, Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, 46 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

¹⁷ Tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 63 kohta).

50. Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevassa järjestelmässä etsityn henkilön menettelyllisiä oikeuksia ja perusoikeuksia suojellaan tältä osin kahdella tasolla. Ensimmäisellä tasolla etsitylle henkilölle on annettava oikeussuojaa tuomioistuimessa annettaessa täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös. Toisella tasolla etsitylle henkilölle on annettava oikeussuojaa tuomioistuimessa annettaessa eurooppalainen pidätysmääräys.¹⁸

51. Siten täytäntöönpaneva oikeusviranomainen voi aikaisemman oikeudenkäynnin, jossa otettiin kantaa etsityn henkilön syyllisyyteen, perusteella olettaa, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista rangaistuksen täytäntöönpanoa varten koskeva päätös on tehty kansallisessa menettelyssä, jossa tuomittu henkilö on saanut hyväkseen kaikki tämäntyyppisen päätöksen tekemiseen liittyvät takeet ja erityisesti puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut perusoikeudet ja keskeiset oikeusperiaatteet.¹⁹

52. Nyt käsiteltävässä asiassa Liettua on tunnustanut Norjassa annetun tuomion Norjan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella, ja tuomitulla oli tuomion tunnustamisen osalta käytettävissään oikeussuojakeino tuomioistuimessa. Jäsenvaltioiden keskinäisen luottamuksen perusteella on katsottava, että kyseisessä pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa käydyssä oikeudenkäynnissä kunnioitettiin tuomitun menettelyllisiä oikeuksia ja perusoikeuksia.

53. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta ja jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatetta voidaan kuitenkin rajoittaa poikkeuksellisissa olosuhteissa.²⁰

54. Lähtökohtana tällaisten poikkeuksellisten olosuhteiden tunnistamisessa käytetään puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan kyseisellä päätöksellä ei vaikuteta veloitteeseen kunnioittaa SEU 2 ja SEU 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.²¹

55. Kaikkia mahdollisia perusoikeusloukkauksia pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ei kuitenkaan ole välttämättä pidettävä poikkeuksellisina olosuhteina, koska keskinäiselle luottamukselle on ominaista se, että yleensä riittää, että kyseiset henkilöt saavat oikeudenloukkauksen osalta oikeussuojaa kyseisessä valtiossa.²²

56. Poikkeuksellisena on pidettävä ainoastaan vaaraa siitä, että perusoikeuksia loukataan vakavasti. Unionin tuomioistuin on ensinnäkin katsonut, että tällaisena on pidettävä vaaraa siitä, että etsittyä henkilöä kohdeltaisiin Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 4 artiklassa tarkoitetulla tavalla epäinhimillisesti tai halventavasti.²³ Samoin vakavan loukkauksen vaarana on pidettävä todellista vaaraa siitä, että jos henkilö, josta on

¹⁸ Tuomio 27.5.2019, OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäviviranomaiset) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 67 kohta) ja tuomio 27.5.2019, PF (Liettuan syyttäviviranomainen) (C-509/18, EU:C:2019:457, 45 kohta).

¹⁹ Tuomio 12.12.2019, ZB (Brysselin syyttävivirasto) (C-627/19 PPU, EU:C:2019:1079, 36 kohta).

²⁰ Lausunto 2/13 (Unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen), 18.12.2014 (EU:C:2014:2454, 191 kohta); tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 82 kohta); tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 43 kohta) ja tuomio 15.10.2019, Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, 49 kohta).

²¹ Tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 83 kohta) ja tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 45 kohta).

²² Ks. tuomio 21.12.2011, NS (C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865, 80–85 kohta); tuomio 10.12.2013, Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813, 50 kohta ja sitä seuraavat kohdat); tuomio 26.7.2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, 48 kohta); tuomio 2.4.2019, H. ja R. (C-582/17 ja C-583/17, EU:C:2019:280, 40 kohta) ja tuomio 15.10.2019, Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, 47 kohta).

²³ Tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 84 kohta); tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 44 kohta) ja tuomio 15.10.2019, Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, 50 kohta).

annettu eurooppalainen pidätysmääräys (rikosoikeudellista menettelyä varten), luovutetaan pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle, hänen perusoikeuttaan saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa tuomioistuimessa loukataan ja näin ollen hänellä olevan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden, joka on taattu perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa, keskeiseen sisältöön puututaan.²⁴

57. Kun jäsenvaltio tunnustaa ja panee täytäntöön kolmannen valtion tuomioistuimen määräämän rangaistuksen, vaara perusoikeuksien vakavasta loukkaamisesta voi yhtäältä liittyä kyseisessä kolmannessa valtiossa annettuun tuomioon, kuten menettelyyn, rikoksen tunnusmerkistöön tai rangaistuksen ankaruuteen, mutta toisaalta myös menettelyyn ja vankeusolosuhteisiin pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa.

58. Tältä osin voi olla tilanteita, joissa tällaiset vaarat ovat ilmeisiä yleisesti tiedossa olevien seikkojen perusteella²⁵ tai joissa asianomainen henkilö vetoaa vakavaan vaaraan siitä, että hänen luovuttamisensa voisi johtaa hänen perusoikeuksiensa vakavaan loukkaamiseen.²⁶

59. Näin ollen tällaisissa tilanteissa täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on arvioitava konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti kussakin yksittäistapauksessa, onko olemassa painavia perusteita uskoa, että etsitty henkilö on vaarassa joutua perusoikeuksiensa vakavan loukkaamisen kohteeksi.²⁷ Tässä yhteydessä täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen – kuten ennakkoratkaisua pääasiassa pyytäneen tuomioistuimen – on puitepäätöksen 15 artiklan 2 kohdan perusteella pyydettävä pidätysmääräyksen antaneelta oikeusviranomaiselta kaikki lisätiedot, jotka se katsoo tarpeelliseksi tällaisen vaaran olemassaolon arvioimiseksi.²⁸

60. Käsiteltävässä asiassa ei kuitenkaan ole tähän mennessä esitetty mitään näyttöä perusoikeuksien loukkaamisesta eikä varsinkaan vakavasta loukkaamisesta. On päinvastoin otettava huomioon, että kyse ei ole minkä tahansa kolmannen valtion antaman tuomion tunnustamisesta.

61. Se, että Norja on Euroopan ihmisoikeussopimuksen sopimuspuoli, ei tosin riitä.²⁹ Kyseinen valtio on kuitenkin tehnyt unionin kanssa luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen, joka tuli voimaan 1.11.2019. Kyseisen sopimuksen johdanto-osassa luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen sopimuspuolet ovat ilmaisseet keskinäisen luottamuksensa oikeusjärjestelmiensä rakenteeseen ja toimintaan sekä kykynsä taata oikeudenmukainen oikeudenkäynti.³⁰ Siten unioni on ilmaissut Norjaa kohtaan luottamuksensa, joka vastaa jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta. Tämän kolmannen valtion osalta on siis oletettava – mutta oletama voidaan kumota –, että perusoikeuksia on jo tähän asti kunnioitettu ja että ne turvataan myös tulevaisuudessa.

²⁴ Tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 59 kohta) ja tuomio 12.2.2019, TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, 43 kohta).

²⁵ Ks. tuomio 21.12.2011, NS (C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865, 87 kohta ja sitä seuraavat kohdat); tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 88 ja 89 kohta); tuomio 6.9.2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, 57–59 kohta); tuomio 15.10.2019, Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, 51–53 kohta) ja tuomio 2.4.2020, Venäjän federaatio (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 65 kohta).

²⁶ Ks. tuomio 2.4.2020, Venäjän federaatio (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 64 kohta).

²⁷ Tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 92 ja 94 kohta); tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 73 kohta) ja tuomio 15.10.2019, Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, 55 kohta).

²⁸ Tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 76 kohta) ja tuomio 19.9.2018, RO (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733, 42 kohta).

²⁹ Ks. tuomio 6.9.2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, 55–57 kohta) ja tuomio 2.4.2020, Venäjän federaatio (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 65 kohta); ks. kuitenkin tuomio 19.9.2018, RO (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733, 52 kohta).

³⁰ Tuomio 2.4.2020, Venäjän federaatio (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 73 kohta).

4. Päätelmät ensimmäisestä ennakkoratkaisukysymyksestä

62. Puitepäätöstä 2002/584 voidaan näin ollen soveltaa tilanteessa, jossa etsitty henkilö on tuomittu rikoksesta ja määrätty rangaistukseen Norjassa mutta kyseinen tuomio tunnustetaan pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa Norjan kanssa tehdyn kansainvälisen sopimuksen perusteella ja pannaan täytäntöön pidätysmääräyksen antaneen valtion lakien mukaisesti.

63. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen lopettaa kuitenkin luovutusmenettelyn, jos sillä on painavia perusteita uskoa, että Norjassa määrätyn vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen, jonka Liettua on tunnustanut, täytäntöönpano johtaisi vakavaan perusoikeuksien loukkaukseen.

B Mahdollisuus kieltäytyä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta (toinen ennakkoratkaisukysymys)

64. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ennakkoratkaisukysymyksellään lähinnä, voiko täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 1 alakohdan ja 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdan nojalla sillä perusteella, että rikos on tehty kolmannessa valtiossa, kun tekijä on tehnyt valmistelevia toimia pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa.

1. Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 1 kohta

65. Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 1 alakohdan mukaan täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, jos jossakin 2 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista tapauksista eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena oleva teko ei ole rikos täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan.

66. Vaikuttaa poissuljetulta, että käsiteltävässä asiassa luovuttamisesta voitaisiin kieltäytyä tällä perusteella, koska kyseessä oleva rikos eli huumausainekauppa on rangaistava Irlannin huumausaineiden väärinkäytöstä annetun lain 15 §:n nojalla ja koska kyseinen rikos ei myöskään näytä kuuluvan puitepäätöksen 2002/584 2 artiklan 4 kohdan soveltamisalaan. Kyse on pikemminkin rikoksesta, joka mainitaan puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan viidennessä luetelmakohdassa, jolloin luovuttaminen ei edellytä kaksoisrangaistavuutta.

67. Unionin tuomioistuimen ei siten ole tarpeen ottaa kantaa puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 1 alakohdassa säädettyyn.

2. Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohta

68. Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdan tulkinnalla on sen sijaan merkitystä asian ratkaisun kannalta. Kyseisen säännöksen mukaan täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, kun eurooppalainen pidätysmääräys koskee rikoksia, jotka on tehty pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella, eikä täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ole mahdollista nostaa syytettä samoista rikoksista, jos ne on tehty täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueen ulkopuolella.

69. Kieltäytymiseen sovelletaan siis kahta kumulatiivista edellytystä: eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä tarkoitettu rikos on tehty pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella ja täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ei ole mahdollista nostaa syytettä samoista rikoksista, jos ne on tehty täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueen ulkopuolella.

70. Tämän poikkeussäännöksen tarkoituksena on antaa täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle mahdollisuus ottaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon yhteydessä huomioon pidätysmääräyksen vastaanottaneen jäsenvaltion perustavanlaatuiset päätökset oman rikosoikeudellisen toimivaltansa ulottuvuudesta. Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdassa tälle tavoitteelle ei kuitenkaan anneta ehdotonta merkitystä.

71. Toisen edellä mainitun edellytyksen osalta on todettava, että ainoastaan Irlannin tuomioistuimet voivat määrittää asiaa koskevien Irlannin rikosoikeudellisten säännösten ulottuvuuden. Tältä osin täytäntöönpanosta kieltäytymisestä voi päättää pidätysmääräyksen vastaanottanut oikeusviranomainen.

72. Pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella tehtyjen rikosten käsitteen osalta puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdassa ei sitä vastoin viitata pidätysmääräyksen vastaanottaneen jäsenvaltion oikeuteen. Siten kyseinen käsite on unionin oikeuden käsite, jota unionin tuomioistuimen on tulkittava siltä kannalta, miten se on ymmärrettävä, jos tekijä on tehnyt valmistelevia toimia pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa.³¹

73. Toisin kuin Irlanti väittää, sillä, että pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio on tunnustanut tuomion, ei ole merkitystä tämän kysymyksen kannalta, sillä tämä tunnustaminen ei mitenkään vaikuta rikoksen tekopaikkaan. Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdassa viitataan kuitenkin siihen, missä rikos ”on tehty”. Rikoksen on siis konkreettisesti tapauksessa oltava tehty pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella.

74. Nyt käsiteltävässä asiassa tuomittu sopi Liettuassa kolmannen henkilön kanssa, että hän kuljettaisi huumausaineita Norjaan maksua vastaan. Hän kuljetti huumeet Liettuan ulkopuolelle ja ylitti tässä yhteydessä useita kansainvälisiä rajoja, kunnes hän lopulta saapui Ruotsista Norjaan. Norjassa hänet saatiin kiinni noin viiden kilometrin päässä rajasta mukanaan monta kiloa metamfetamiinia. Hänet tuomittiin ”erittäin suuren huumausaine-erän laittomasta toimittamisesta”. Unionin tuomioistuimelle ei ole esitetty, että tuomio olisi koskenut tuomitun toimintaa Liettuassa.

75. Siten pääasiassa tulee esiin kolme kysymystä eli ensinnäkin kysymys siitä, onko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohtaan vetoaminen poissuljettua jo pelkästään sillä perusteella, että vain joitain, ei kaikkia, rikokseen liittyviä tekoja tehtiin pidätysmääräyksen antaneen valtion alueella, toiseksi kysymys siitä, missä määrin valmistelevat toimet sisältyvät rikoksen käsitteeseen, ja kolmanneksi kysymys siitä, riippuuko tämä täytäntöön pantavan tuomion kattavuudesta.

³¹ Vastaavasti tuomio 17.7.2008, Kozłowski (C-66/08, EU:C:2008:437, 42 kohta); tuomio 16.11.2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, 38 kohta); tuomio 14.11.2013, Baláz (C-60/12, EU:C:2013:733, 26 kohta); tuomio 18.10.2016, Nikiforidis (C-135/15, EU:C:2016:774, 28 kohta) ja tuomio 23.4.2020, Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI (C-507/18, EU:C:2020:289, 31 kohta).

a) Se, että osa rikoksesta on tehty jäsenvaltion alueella

76. Siltä osin kuin on kyse siitä, kuinka suuri osa rikoksesta on oltava tehty pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa, on puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohtaa tulkittava yhdessä kyseisen 4 artiklan 7 alakohdan a alakohdan kanssa.

77. Kyseisen 4 artiklan 7 alakohdan a alakohdassa puhutaan siitä, että rikos on tehty ”kokonaan tai osittain” täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueella. Se, että rikos on osaksi tehty täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueella, on siis riittävä peruste sille, että täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio voi kieltäytyä tekijän luovuttamisesta kyseisen säännöksen nojalla.

78. Kyseisen 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdassa puhutaan sen sijaan ainoastaan rikoksista, jotka on tehty pidätysmääräyksen antaneen valtion ”ulkopuolella”, ilman muita täsmennyksiä. Näin ollen kyseisessä b alakohdassa tarkoitettua kieltäytymisperustetta voidaan soveltaa vain, jos rikos on tehty *kokonaan* pidätysmääräyksen antaneen valtion ulkopuolella, eikä riittävää ole, että rikos tehtiin vain osittain kyseisen valtion ulkopuolella.

79. Tätä päätelmää tukee se, että puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohtaa sovelletaan paitsi nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevaan vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon myös syytetoimiin. Syytetoimien on oltava mahdollisia myös tilanteessa, jossa pidätysmääräyksen antanut valtio on antanut sen, vaikka se perustaa alueellisen toimivaltansa vain osaan rikokseen liittyvistä toimista.

b) Rikoksen käsite

80. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin myös sitä, missä määrin rikosta valmistelevien toimien on katsottava olevan osa rikosta, jonka perusteella tekijän luovuttamista pyydetään.

81. Tältä osin tulkinnassa voidaan ottaa huomioon puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohta. Kyseisen säännöksen mukaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on perusoikeuskirjan 50 artiklassa vahvistetun *ne bis in idem* -periaatteen mukaisesti kieltäydyttävä, jos etsitty henkilö on jo tuomittu samasta teosta. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on tulkinnut saman teon käsitettä siten, että sillä viitataan tapahtuneisiin tekoihin eli joukkoon konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja, riippumatta kyseisten tekojen oikeudellisesta luonnehinnasta tai suojatusta oikeushyvästä.³²

82. Siten myös tehdyn rikoksen määrittelyssä lähtökohtana on oltava tapahtuneet teot. Merkitystä on joukolla konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja.

83. Laittomaan huumausainekauppaan liittyvistä rikoksista on todettava, että samojen huumausaineiden vienti eri valtioista ja tuonti eri valtioihin voi muodostaa joukon seikkoja, jotka luonteensa perusteella liittyvät erottamattomasti toisiinsa.³³

³² Tuomio 16.11.2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, 39 ja 40 kohta), joka perustui 9.3.2006 annettuun tuomioon van Esbroeck (C-436/04, EU:C:2006:165, 27, 32 ja 36 kohta) ja 28.9.2006 annettuun tuomioon van Straaten (C-150/05, EU:C:2006:614, 41, 47 ja 48 kohta), joissa oli kyse Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklasta.

³³ Tuomio 9.3.2006, van Esbroeck (C-436/04, EU:C:2006:165, 37 kohta) ja tuomio 28.9.2006, van Straaten (C-150/05, EU:C:2006:614, 51 kohta).

84. Näin ollen vaikuttaa selvältä, että sen lisäksi, että tuomittu syyllistyi huumausaineiden toimittamista ja tuontia Norjaan koskeviin rikoksiin, hän teki rikokseen liittyviä toimia Liettuassa eli erityisesti vei huumausaineet Liettuasta. Tällöin rikosta ei olisi tehty ainoastaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion ulkopuolella. Näin ollen ei ole lopullisesti ratkaistava kysymystä siitä, kuuluuko sopiminen toisen henkilön kanssa siitä, että henkilö kuljettaa huumeita vastikkeellisesti, niin ikään tällaiseen joukkoon rikosta merkitseviä seikkoja. Tämän sopimuksen perusteella on kuitenkin todennäköistä, että tuomittu vei huumausaineet Liettuasta tuodakseen ne Norjaan eli hän toimi tahallisesti tarkoituksenaan tehdä rikos yksin teoin.

85. Tätä koskeva lopullinen arviointi kuitenkin kuuluu toimivaltaisille kansallisille tuomioistuimille, joiden on selvitettävä, muodostavatko kyseessä olevat tapahtuneet teot joukon sellaisia tosiseikkoja, jotka liittyvät erottamattomasti toisiinsa ajallisesti, alueellisesti sekä sisällöltään.³⁴ Käsiteltävänä olevassa luovutusmenettelyssä tämä arviointi on ensisijaisesti Irlannin tuomioistuinten vastuulla, joiden on kuitenkin otettava asianmukaisesti huomioon Liettuassa tunnustetut Norjan tuomioistuinten toteamukset. Jos Irlannin tuomioistuimet tarvitsevat lisätietoja, niiden on mahdollisesti puitepäätöksen 2002/584 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyydettävä niitä Liettuan tuomioistuimilta.

c) Tuomion kohde

86. Käsiteltävässä asiassa täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön myöskään sillä perusteella, että Norjassa annettu tuomio ei liity rajanylitykseen vaan tuomio on annettu yksinomaan huumausaineiden toimittamisesta.

87. Käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva tuomio koskee tosin – nähtävästi – ainoastaan rikosta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella. Puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdan sanamuodossa viitataan kuitenkin siihen, missä rikos ”on tehty”. Jos lainsäätäjä olisi halunnut käyttää lähtökohtanaan tekoja, joista tuomio on annettu, se olisi käyttänyt ilmaisua ”on tuomittu”, kuten se teki esimerkiksi puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdassa ja 4 artiklan 5 alakohdassa.

88. Jos ratkaisevana pidettäisiin tuomion kohdetta, tekisi tämä puitepäätöksen soveltamisesta myös suhteettoman vaikeaa. Tuomion antamishetkellä ei nimittäin yleensä ole mahdollista ennakoita, millä rikoksen osateoilla voi myöhemmin olla merkitystä puitepäätöksen soveltamisen kannalta ja mitkä näin ollen on otettava huomioon. Näin on erityisesti, kun on kyse kolmansien valtioiden antamista tuomioista, koska kolmansien valtioiden tuomioistuinten näkökulmasta puitepäätöksen soveltaminen on erityisen kaukainen asia.

89. Lisäksi on niin, että asiaa ei ole arvioitava toisin myöskään, kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen kaksoisrangaistavuutta koskeva oikeuskäytäntö. Kaksoisrangaistavuutta arvioitaessa merkitystä on tosin rikoksen perustana olevilla tosiseikoilla sellaisina kuin ne käyvät ilmi tuomion antaneessa valtiossa julistetusta tuomiosta.³⁵ Myös kaksoisrangaistavuutta arvioidaan kuitenkin rikoksen tekemisen eikä tuomion perusteella. On nimittäin niin, että

³⁴ Tuomio 9.3.2006, van Esbroeck (C-436/04, EU:C:2006:165, 38 kohta) ja tuomio 28.9.2006, van Straaten (C-150/05, EU:C:2006:614, 52 kohta).

³⁵ Tuomio 11.1.2017, Grundza (C-289/15, EU:C:2017:4, 37 kohta).

puitepäätöksen 2008/909/YOS³⁶ 7 artiklan 3 kohdan mukaan täytäntöönpanovaltio voi asettaa tuomion tunnustamisen edellytykseksi, että *tuomio liittyy tekoihin*, jotka myös täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukaisesti katsotaan rikoksiksi.

3. *Päätelmät toisesta ennakkoratkaisukysymyksestä*

90. Näin ollen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdan nojalla, kun on todettu, että etsitty henkilö on tehnyt pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa rangaistavia valmistelevia toimia, jotka liittyvät konkreettisesti ja erottamattomasti rikokseen, josta etsitty henkilö on tuomittu.

V Ratkaisuehdotus

91. Näin ollen ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa ennakkoratkaisupyyntöön seuraavasti:

1. Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehtyä neuvoston puitepäätöstä 2002/584/YOS voidaan soveltaa tilanteessa, jossa etsitty henkilö on tuomittu rikoksesta ja määrätty rangaistukseen Norjan kuningaskunnassa mutta kyseinen tuomio tunnustetaan pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa Norjan kanssa tehdyn kansainvälisen sopimuksen perusteella ja pannaan täytäntöön pidätysmääräyksen antaneen valtion lakien mukaisesti.

Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen lopettaa kuitenkin luovutusmenettelyn, jos sillä on painavia perusteita uskoa, että Norjassa määrätyn vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen, jonka Liettuan tasavalta on tunnustanut, täytäntöönpano johtaisi vakavaan perusoikeuksien loukkaukseen.

2. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 7 alakohdan b alakohdan nojalla, kun on todettu, että etsitty henkilö on tehnyt pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa rangaistavia valmistelevia toimia, jotka liittyvät konkreettisesti ja erottamattomasti rikokseen, josta etsitty henkilö on tuomittu.

³⁶ Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa 27.11.2008 tehty neuvoston puitepäätös (EUVL 2008, L 327, s. 27), sellaisena kuin se on muutettuna (EUVL 2019, L 219, s. 78).